

Poem och visor om samhällets bakvändheter /

Ahlin, J. O.,

81 A Br.

AHLIN, J.O

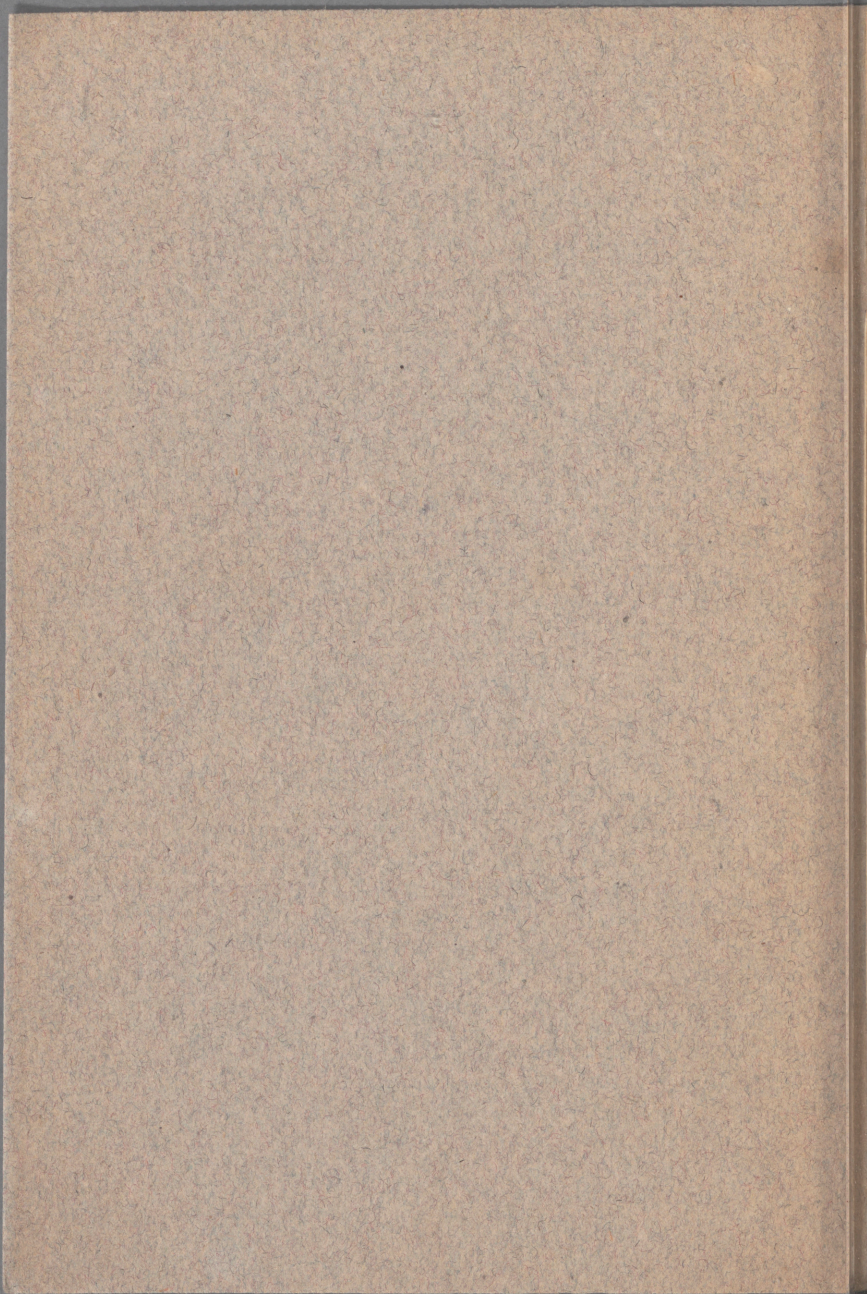
POEM OCH VISOR, Saml 3

V. A.

Su.

(17)

Stiklin 1907

AHLIN, J.O.

Pris 15 öre.

Poem och Visor

om

Samhällets bakvändheter

af

Jan Jansson.

TREDJE SAMLINGEN.

FÖRFATTARENS FÖRLAG.

Så är det.

Att vara herre, ej att göra rätt,
 det är den röda tråden i det hela,
 sak samma, hvilket lågt och tarfligt sätt
 begagnas för att rollerna fördela.
 Att trampa andra för att viktig bli,
 det är moralen hos vår tids geni.

Och många vägar gå till makt och glans,
 när andra rätt brutalt ur vägen vräkes,
 det är en vämjelig, en spöklik dans —
 och den, som starkast är, af offren smekes.
 Ty trälinstinkten sitter ännu kvar,
 enhvar sin afgud som omistlig har.

En landtman, som är duktigt tjock och fet
 af arfvet från föräldrars slit och möda,
 sin värdighet och storhet visa vet
 för svältfödd flock, som trälar hop hans gröda.
 I dyrbar rock och klumpig till fason
 han är i mångens tro en stor patron.

Och vördig prosten med högtidlig min
 och djupa tankar uti luntor gamla,
 där aldrig nutidsvindar blåsa in,
 han kan så lärdt i forntidsmörker famla.
 Det är *hans* väg till öfversitteri —
 och mången finner sig helt lugnt däri.

Att vara direktör och svälta folk
 och sätta tumskruf på det knot, som höres,
 och sparka bort den, som gör sig till tolk

för tysta tanken, som bland alla röres —
 det är att vara stor finansjär
 och få af dyrkare en väldig här.

Att med dressyr till hejdlöst superi
 sig bana väg att rik och mäktig blifva;
 att sänka massorna i fylleri
 för att till myndigt herravälde klifva —
 se, det är rykte och reputation
 som brännvinsproducent och ölpatron.

Ja, hederslöshet uti stort och smått,
 förtryck och öfvermod emot de ringa,
 det är hvad arbetet till lön har fått
 af dem, som sig till maktens tinnar svinga.
 Det är ett samhällsideal så skönt,
 af pengar, öl och brännvin ärekrönt.

Hur luftslotten ramla.

Du är ung. Du spanner vingen så stark
 att flyga mot ljusare rymd.
 Du gitter ej trampa den tarfliga mark,
 där utsikt till seger är skymd.

Du vet, hvad du vill. Du hoppas att nå
 det mål, dit du sträfvar, en gång,
 att rättvist bedömande äntligen få
 för strid och okuffighet lång.

Och lycklig du är i din barnsliga tro;
 din styrka just ligger däri.
 Men tror du, att allt af dig själf skall bero,
 du ständigt bedragen skall bli.

Ty går du ej uti de vanliga spår,
 som trampats i tusende år,
 du motgång och missräkning erfara får,
 när småsinnet dig ej förstår.

Ej mera så ljus är den svindlande höjd,
 dit en gång du spanande såg,
 när småsjälar stulit din lefnads fröjd
 samt dödat ditt hopp och din håg.

Och dumheten trampar ditt lifs ideal
 och hånar det stora, du tänkt.
 Till illdåd alltjämt fanatismen är fal,
 i mörker den världen har sänkt.

Och ungdomshopp vill bli resignation,
 och fördomen segerande står
 allt fort på sin unkna, dammiga tron
 kanske än i tusende år.

Trots mörker och hopplöshet, hån och förakt
 du kämpa dock bör som en man.
 Ty sanningen är dock en segerande makt,
 som evigt ej nedtystas kan.

När folket vaknar.

Grön är mattan, blått är taket
 i naturens stora sal,
 där ett folk, så hoppfullt vaket,
 samlas uti tusental; —
 samlas att ett ord få säga
 i sitt kraf på skydd och rätt.
 Nu är tid att mer ej väga
 folkets mening fjäderlätt.

Genom sekler dvalan räckte,
 tyngande, förlamande,
 och den sista gnistan släckte
 utaf hopp om vaknande.
 Folket, landets kraft och kärna,
 var en sofvande nation.
 Lag, som satts att landet värna,
 var en gäckad illusion.

Men nu blir det andra tider,
 folkets röst blir väldigt brus;
 natten lider, solen skrider
 högre, högre med sitt ljus.
 Tanken skärpes, ögat klarnar,
 och mot spritens tyranni
 massans stämman kraftigt varnar,
 en gång skall den hörd ock bli.

Öfverallt, där blicken spanar,
 synas skaror myllra fram.
 Andra tider hoppet anar
 för vår gamla Sveastam
 Se, från höjderna och dalen,
 öfver sjö, ur skog och snår
 ökas ständigt tusentalen
 i den här, som enig står.

Och hvad vilja dessa skaror?
 Hvad är det, som enar dem?
 Det är strid mot lastens faror,
 värnandet af hus och hem.
 Tro och hopp och ifver strålar,
 hvar man än omkring sig ser,
 och förtjusta ögat målar
 ljusning, som nytt mod oss ger.

Det är högtid där i lunden,
glädjen jublar, missmod flyr.
Under sommarsol läggs grunden
till den nya tid som gryr.
Och med blick och nick och stämma
ger enhvar sitt stöd därvid.
Så med samlad kraft de hämma
syndaflodens bölja strid.

Öfver folkets rådslag tronar
himplens väldiga kupol.
Under samma himmel tonar
nyväckt fröjd från pol till pol.
Grön är mattan, blått är taket
i naturens stora sal,
där ett folk, så hoppfullt vaket,
samlas uti tusental.

Om du vill bli en stor man.

Om du vill högt på ärans stege klifva,
om du vill myndig, rik och hedrad blifva —
o, då af ödets gunst begär,
att det en färblick dig beskär.

Om du vill få ett namn ibland de store.
det vore bäst, om du en flodhäst vore
med alnstjock hud, som tålde allt,
och innanför ett hjärta kallt.

Om du vill svansa kring i hofvets salar,
 en tunga skall du ha, som lögnen talar:
 och smickret äckligt vara må,
 om du de höges gunst skall få.

Vill du på feta biskopsstolen hvila
 din lata kropp, sväng duktigt hatets bila
 emot förnuftets sanningsröst
 med själfkärt högmod i ditt bröst.

Om du vill blifva vald att stifta lagar,
 ljug då i folket allt hvad du behagar,
 då blir du tvärt en afgud stor
 och i din oxhud snillet bor.

Vill du bli gud för nykterhetens skara,
 då skall du fräck och utan heder vara
 och sparka undan allt, som är
 i vägen för ditt maktbegär.

Ty vet, att bästa vägen till din lycka
 är att med dränglivré din drängsjäl smycka.
 Säll den, som ej en tanke tänkt,
 när han uti sin graf blir sänkt.

Humbug's visa.

(Melodi: »Jag är konung här på de vilda skär».)

Jag är konung jag
 af ett annat slag
 än monarker med småriken blott.
 Jag behärskar en värld
 utan kulor och svärd
 med den makt, jag af dumheten fått.

När en vink jag ger,
faller massan ner
för min tron och mig höjer till skyn.
Och jag blir deras gud
med mitt härskarebud
och förblindar de dårarnas syn.

Såsom »lörd» jag ser
med föraktet ner
uppå mängden med hånande blick.
Och man genast då tror,
att uti mig bor
något högt utaf snille och skick.

Om jag är patron
med en myndig ton
och är tjock och har skulder i mängd,
då jag blifver bemärkt
och krediten blir stärkt
med en orden på framsidan hängd.

Men som läsarpräst
jag dock står mig bäst,
är ett ljus för den tanklösa hop.
Man hör på mig med gråt
och mig firar med ståt
och som helig jag kommer i rop.

J väntetid.

Huru länge skall man bida
folkets stora segerdag?
Huru länge skall man lida,
innan rätt blir samhällslag?

Huru länge skall man taga
svikna löften, gäckadt hopp?
Huru länge allt fördraga,
innan allvarsdag går opp?

Huru länge tänker makten
krångla med ett luradt folk?
Dunkelmän, er' noga akten
för att hvässa hatets dolk.
Evig kan ej väntan blifva:
styrka föds i väntans tid.
Hvad man aldrig ville gifva
tages sist i öppen strid.

Än det råder lugn i landet,
ännu är ej öppen strid.
Ännu är det hopp, än kan det
utan blod bli samhällsfrid.
Men i dröjsmål ligger fara,
när ett folk i väntan står;
och då är det att befara,
att den rätta tid förgår.

Maktens eftergift för rätten
alltid nödd och tvungen är.
Först när alla kryphålssätten
ha försökts, man inse lär,
att en skenreform ej hjälper;
men alltjämt för sent det sker.
Sist den gamla drögen stjalper
och kan aldrig räddas mer.

Och i fallet krossas makten,
som ej tecknens varning såg.
Och förbi går frihetsvakten
jublande i segertåg.

Dyrköpt kanske blir den seger,
 som en framtid folket ger.
 Men det värde, som den äger,
 eftervärlden klarast ser.

Den nyaste religionen.

Fromme Larsson, nitisk kolportör,
 stor i truten, slängd att gummor väcka,
 är en man, som mängden gärna hör,
 ty han kan allt vett och slutkonst gäcka.

Orden ramla ur hans breda mun
 som potatis ner i källartrumman;
 Larsson har en outöslig brunn
 utaf ord — och noll däraf är summan.

Vägar nötas, mångt hus och hem
 blir försummadt för att »frälsa själen»;
 Larsson delar frälsning ut med kläm
 åt den stackars »döda» syndaträlen.

Så kom Larsson på en ljus idé,
 dum är han, om ej patent han tager,
 ty man skall nog småningom få se,
 att han däraf mycken nytta drager.

Fromme Larsson tänkte just så här:
 »för att ångra måste synder finnas;
 då man ångrat slut, det tydligt är
 att än flera synder måste vinnas».

Så ett nytt system han byggde opp,
 på det människan ej synd må sakna:
 »synda duktigt i ditt lefnadslopp,
 så att du från syndasömn kan vakna.»

Med ett slikt patent på synd och nåd
 fromme Larsson käckt omkring sig svänger;
 uti syndasättet ger han råd
 och med skrämskott styft omkring sig slänger.

Att emellanåt sig ta ett rus
 och till husbehof i slagsmål vara,
 det är sättet att till fadrens hus
 få som frälst i dödsminuten fara.

Ty där synden flödar, flödar nåd,
 säger Larsson from och bibeltrogen;
 därför ger han sina vänner råd
 att sig synder skaffa uppå krogen.

Stadshotellet.

I Schöppenstedts stad så strandsatt man var,
 ty suphuset var så eländigt
 att vistas uti både nätter och dar:
 dess skröplighet klandrades ständigt.

I grannstaden Humdrum man hittade på
 att småfolk och nyktre beskatta:
 nu står där ett suphus så ståtligt som få;
 åt knepet de styrande skratta.

»En ann kan ju vara så god som en ann»,
 så Schöppenstedtsgubbarne sade.
 De rådslogo grundligt och klokt med hvarann,
 sin vishet i dagen de lade.

»Ett dyrbart hotell i vår stad ska vi ha
 som inger respekt och oss hedrar.»
 Och gubbarne funno det vara så bra
 att lysa med hoptiggda fjädrar.

Och rådstuga hölls och man röstade om
 så svetten från småfolket lacka'.
 Den tjockaste snart dock till rösturnan kom,
 om motstånd ej höfdes då snacka.

De små och de nyktre få gifva sin slant.
 fastän de i fattigdom slafva,
 men aldrig gå in och bese, huru grannt
 och dyrbart »de bättre» där hafva.

På afstånd på gatan i regn och i snö
 få blott genom fönstret de skåda,
 hur halffulla snobben där svänger en mö;
 förnäma, förstås, ä' de båda.

Att lyxen betala det duger han till
 den fattige, tålige trälen:
 han tvingas därtill, om han också ej vill,
 af dem, som med sprit ha smort själen.

Men suphuset står där som skylt för vår tid
 och för den modärna moralen; —
 En kyrka står kanske också där bredvid
 för att komplettera skandalen.

Den nitiske Petterkvist.

En stor goodtemplareloge jag mins,
som duktigt gick framåt,
men mycket här i världen finns,
som ställer upp försåt.

Förstås, att sådant mången gång
helt omedvetet sker;
men skada blir det och förfång,
fast det sig nyttigt ter.

Jag mins den gamle Petterkvist
som om det skett i går,
hur han uti sin loge till sist
förvånad ensam står.

Dock fanns det ingen såsom han
uthållig hvarje stund,
han också rykte om sig vann
att tråka ut i grund.

I diskussionen drog han på
i timmar två och tre
hvar gång han ordet lyckats få
sitt nej och ja att ge.

På femti mil fanns ingen själ
så grundlig i sin sak;
men alltid märkte man så väl,
att han tog sak på bak.

En fråga fick ej fuskas bort,
 när Petterkvist var med.
 Att tala kort blef alltför torrt
 och gaf ej fullt besked.

En timme för att stämma in
 i hvad en annan sagt —
 si, det var Petterkvistens sinn:
 slams gaf han sitt förakt.

Den goda saken var ju värd
 hans allvar och hans nit;
 och seghet honom var beskärd
 samt oresonlig flit.

På mötet tog det aldrig slut
 med Petterkvistens tal;
 man smög sig alltid sakta ut,
 och tom blef logens sal.

Till sist gick ingen mera dit:
 hans svada bort dem dref.
 Så gjorde Petterkvistens flit
 att logen upplöst blef.

Sätten äro många.

Lars Erik var lat ifrån spädaste åren,
 så det var nog bäst, att han herrkarl fick bli.
 »En sådan behöfver ej slita, förstår en,
 och fara så illa och slita som vi.»

Och mor var så mån om att Lasse fick latas;
hon hälst såg, att pojken ej gjorde en smul.
Och Larsgossen han skulle passas och matas
och växte så opp till en otuktad drul.

Och gumman går jämt på predikaremöten
och stånkar och sjunger och flinar så säll.
Hon ser med förakt på de syndiga nöten,
som ej gå och bedja hvarendaste kväll.

För drängpastorn djupt sig i stoftet hon böjer:
han är ju så vacker och helig och hög.
»Min Lars skall bli pastor, ty anlag han röjer»;
den tanken på gumman sig småningom smög,

Och i fanatismen blir Lasse dresserad
och kommer i skola och tränas allt mer.
När sedan han blifvit i tralln preparerad,
som helig han inför de trogna sig ter.

Och Lasse blir afgud och gummorna springa
att se på hans skönhet och höra hans röst.
Hans ord uti öronen ljufveligt klinga
och skänka åt ruelsen sällhet och tröst.

Och Lasse blir snobb och han knallar och syndar,
men hopen af troende detta ej tror.
Till helige Lasse man ifrigt dock skyndar,
ty oförskämnd humbug står alltid i flor.

Ny tid.

(Melodi: »Du gamla, du fria.»)

Du nya, du vaknande hoppfulla tid
med frihet för bundna mänskoanden,
vi hälsa med jubel din stundande frid
då sönderslitna äro trälomsbanden.

Hör framtidens toner af segerviss fröjd,
se tecknen på folkets makt och ära!
Det stormar och jublar mot frihetens höjd
till seger för mänskovärdets lära.

Vi tro på vår sak, och med orubbligt mod
vi kämpa för skydd och rätt åt alla.
Och sanning skall trona, där lögnen förr stod,
och segersånger genom rymden skalla.

Si, hoppet är tändt i vårt fädernesland
och öfver vårt folk sitt sken det sprider.
Vårt hopp och vårt mod är det enande band,
i kärlek till den i bojan kvider.

Du vaknande folk, upp till handling och lif
att vinna det mål, hvarom du drömmer.
Gå framåt och uppåt och faran fördrif,
den fara, som despotismen gömmer.

